

Iletisim Turleri

Bu yazimizda; iletisim nedir ve iletisim yollari nasildir ve de iletisim catismalarini incelemeye calisacagiz.

Iletisim soyle tanimlanmaktadir: Dusunce ve goruslerin sozlu olarak karsilikli alisverisidir. Baska bir tanima gore; Bizim baskalarini baskalarininda bizi anlamasi sureci olarak tanimlanmaktadir. Dogan Cuceloglu ise; "iletisim iki birim arasinda bir biriyle iliskili mesaj alisverisidir" seklinde aciklamistir. Birim kelimesi insani, hayvani ya da makineleri kapsamaktadir. Iletisim sadece insana ozgu bir olay degildir.

INSANLARDA ILETISIM

Insan, jest ve mimikleri kullanan gelismis refleks ve icgudulerinin yanisira dilide icine alan cok karmaşik ogrenilmis davranislarla iletisim yapan yegane varliktir. Davranislar dogustan gelen gelip gecici ve ogrenilmis olarak uce ayrilir. Ogrenilmis davranislar bireylerin toplum icinde dogduktan sonra ic ve dis cevrelerinden gelen uyaricilarla iletisimini etkilesim sonucu edindikleri nisbeten kalici davranislardir. Bunlar ikiye ayrilir:

a) Toplumca arzu edilen davranislar, b) Toplumca arzu edilmeyen davranislar.

Toplumca arzu edilen davranislarda da uyum gosterme istegi soz konusudur.

Insan etkilesim dinamigini aciklamada bes temel varsayim one surulmektedir:

- 1) Iletisim kuramamak imkansizdir. Hicbir sey yapmamak dahi anlamlı bir mesaj olusturur ve iletisime girer.
- 2) Iletisimin icerik ve iliski duzeyleri vardir. Iliski duzeyi icerik duzeyine anlam verir. Kisi ogretmeninden kalem isterken farkli, arkadasından isterken farkli cumleler kuracaktır. Ikisinde de anlam icerik aynidir.
- 3) Mesaj alisverisindeki dizinsel yapi anlami olusturur. Kurulan cumlede yukleme en yakin kelime vurgulanmak isteniyor demektir.
- 4) Mesajlar sozlu ve sozsuz olarak iki tiptir. Icerik iletisiminde sozlu mesajlar iliskiyle ilgili tutum ve tercihlerde anlatimda ise sozsuz mesajlar etkili olurlar. Mantiksal mesajlar sozlu, duygusal mesajlar sozsuz olurlar.
- 5) Iletisimi kuran kisiler esit veya esit olmayan iliski icindedir.

ILETISIM TURLERI VE CATISMALAR

1) Kisi ici iletisim ve catisma: Bir insanin dusunmesini, duygulanmasını, kisisel ihtiyaclarinin farkina varmasını icgozlem yapmasını, ruya gorerek kendi icinden mesaj almasını ya da kendine sorular sorarak bunlara cevaplar uretmesini bir ic iletisim olarak gorebiliriz. Iki insan arasinda gerceklesen iletisim benzeri tek bir insan icinde de gerceklesebilir. Mesaj uretmekle yorumlamak kisi ici iletisimdir. Kisi ici catismalarda iki grupta toplanabilir:

Bilinc disinda baskida tutulan catismalar ve bilissel catismalar.

2) Kisiler arasi iletisim. Mesaj gonderenin baska, gonderilenin baska insanlardan olustugu iletisimdir. Mekan

ve zaman birliği olmalıdır.

Kisiler arası iletisim sozlu ve sozsuz olarak ikiye ayrilir. Sozlu iletisim dil ve dilotesi seklinde olur. Sozsuz iletisim yuz ve beden bedensel temas, mekan kullanimi seklinde olur.

3) Orgut ici iletisim ve catisma: Orgut icinde gorev alan kisilerin onceden tanimlanmis bir takim rollere girerek hiyerarsik bir duzen icinde bu rollerinin geregini yerine getirerek, iletisimde bulunmalari orgut ici iletisime girer. Orgut ici catismalar ise genelde rol catismalari ve alt ust iliskilerinden dogar. Kendi yonetiminde olmayan bir personel ya da birimi bir yonetici kendi hizmetinde esas sorumludan gereken izni almadan kullanmasi ilgili kisiyi hice saymak ya sa o kisiyi tanimamaktir. Boyle bir durumda yapilan isler ve birbirine karismakta ve esas yapilmasi gereken is aksamaktadır. Ayni zamanda fikri alinmayan yonetici bir catisma yasamaktadır. Ve bu catismayi farkli sekillerde disada yansita bilmektedir.

4) Kitle iletisimi ve catisma: Bir takim bilgilerin sembollerin, bir takim hedefler tarafından uretilmesi genis insan topluluklarına iletilmesi ve bu insanlar tarafından yorumlanması surecine kitle iletisimi denir. Kaynak ve hedef arasındaki kanallara ise kitle iletisim araçları denir.

İletisim catismalarını farklı bir açıdan ise şöyle açıklamaktayız:

1) Aktif catisma. Burada düşünülen su olmaktadır. "Kotu adam ne soylerse kotudur." Karşı karşıya gelinen kişilerin birbirlerinden hoşlanmalarını, birbirlerine kızmaları durumunda aktif catisma ortaya çıkar.

2) Pasif catisma: Kusur diyalogu olarak anılır. Burada insanlar herhangi bir sebepten oturmuş örneğin, çekindikleri için veya kötü oldukları için ilişki kurmaktan çekinirler. Yani birlikte yaşayan insanların birbirleriyle iletisim kurmalarını bir tür catismadır.

3) Varoluş catisması: Ben sandım ki! Bir insan karşıdaki sözlerini yanlış anlarsa ya da onun sözleriyle ilgisi olmayan bir mesaj verirse bu duruma varoluş catisması adı verilir.

4) Tümünden reddetme: Eğer bir kişi kendisine yöneltilen mesajı tümüyle reddeder tamamen aksi görüş sunarsa tümünden reddetme catisması sergilenmiş olur.

5) Ön yargılı catisma: ya da ben kararımı çoktan verdim: Bu tür catismada kişiler belli bir konuda tartışmaya başlamadan önce o konuda bir önyargı, bir pesin hüküm edinmişlerdir. Tartışma sırasında ısrarla bu önyargılarını savunurlar. Tartışma onların başlangıçta sabit olan fikirlerini herhangi bir şekilde etkilemez.

6) Yoğunluk catisması: ya da Haklısın ama: İki kişinin görüşleri arasında kısmen uyuma olması halinde yoğunluk catisması oluşur.

7) Kısmi algılama catisması: ya da Burada mı demistin: Eğer bir kişi karşıdaki kaynaktan kendisine gönderilen mesajlardan ancak bir kısmını algılar diğerlerini algılamazsa bu durumda kısmi algılama catisması ortaya çıkar.

8) Ali koyma catisması: ya da Anlatamadım galiba: Bu catismada kişi karşıdaki kaynaktan kendisine gönderilen mesajı tam olarak anlamaz fakat, üçüncü kişiye tam doğru olarak iletmez. Aktarmayı eksik ya da çarpıtılarak gerçekleştirir.

KISILER ARASI İLETİSİM CATİSMALARININ NEDENLERİ

1) Bilisel: Gördüklerimizi, isittiklerimizi zihnimize bunlara verdiğimiz anlamları, unuttuklarımızı, hazırladıklarımızı, kendimiz ve çevremize ilişki getirdiğimiz kalıp ve düşünceler semalar kuracağımız iletisimleri büyük ölçüde ettikiler.

- 2) Algi: Algi duyu organlarinin beyinimize ulasan verilerinin orgutlenmesi, yorumlanmasi, anlamlandırılması surecine verilen addir. Algida olusacak bir bozukluk iletisim catismalarında onemli bir rol oynamaktadır.
- 3) Duygu: Vucutda gozlenen degisikliklerle tanimlanir. Bireyin icinde bulunduğu duyu durumuna gore iletisimi saglikli kurabilir ya da kuramaz. Cunku duygulari kisiyi olaylara karsi nasıl bakacağını büyük ölçude belirlemektedir.
- 4) Bilinc disi: İnsanların bilinc dışlarında bulunan duygular, catismalar, bunlar görünürdeki kisi davranışlarını duygularını düşünmelerini yönlendirir.
- 5) İhtiyaclar: İnsanlarla kurulan ilişkilerin ve yaratacağımız çalışmaların niteligini belirleyen ihtiyaclarımızdır.
- 6) İletisim becerisi: İnsanlar iletisim sırasında yaptıkları hataları gösterir, nasıl iletisim kurması konusunda bilgi verirsek, iletisim catismalarına girme olasigini oneriz. Uygun eğitim verilmesi halinde kisiler karsılarındaki insanların duygusal durumlarını, icerisinde buldukları durumları daha iyi anlayabilmektedirler.
- 7) Kisisel faktorler: Cinsiyet, fiziksel görünüm, tutumlar. Burada iletisime gecilen insanların buldukları konum büyük önem tasımaktadır. Örneğin görme engelli bir insanla konuşurken ya da bir şey tanıtırken insanlar bu insanlarla herhangi bir göz teması olmadığı için seslerini yükselterek konuşmakta, görme engelli kisinin sağından solundan çekistirmektedir.
- 8) Kültürel faktorler: Kurallar, dil, din. İcinde yasanılan toplumun ortaya koyduğu kurallar büyük iletisim catismalarına yol acmaktadır. Gormeyenlerin henüz eğitilmedikleri dönemde hafızlık yaparak gecimlerini saglarılarmış bu soylence günümüzde eğitiminin son noktasına yaklaşımas insanlara seslenirken “hafız” diye seslenilmekte ve bir genelleme yapılarak gormeyenin ayırtedici özelliklikleri bir kenara bırakılarak isin sadece dinsel kisimi vurgulanmaktadır.
- 9) Roller: Grup icinde belli bir pozisyonda bulunan kisilerden beklenen davranışlara rol adı verilir. Mesleki ve sosyal roller olarak ikiye ayrılır.
- 10) Sosyal ve fiziksel çevre: Farklı ortamlarda olayları farklı algılar farklı tepkilerde bulunuruz.
- 11) Mesajın niteligi: Kisiler kendilerine ulasan bir mesajın kabsamina karsi olduklarında sırf bu buzden mesaj gönderenle catismaya başlayabilirler. Mesajla mesaj getiren kisiyi birbiriyle karıstırmamalıyız.

İNSAN İLETİSİMİNDEKİ DÖNEMLER

- 1) Ana rahmindeki dönem: Dogmadan önceki 40 hafta. Gerek zigot gerekse fetus halindeyken halindeyken bile cocuğun ana karniydayken çevresiyle iletisimde bulunmaktadır. Bu sırada çocuk, annenin yasantılarından doğrudan doğruya veya dolaylı olarak etkilenir. Bu dönemde kisi içi iletisimin gelişmemiş hali egemendir.
- 2) Yeni dogmusluk donemi: Dogustan sonraki ilk 12 haftadır. Çocuk bu devrede donkunma, duyma, gormeyle ilgili uyarıcılara cevap vermeyi öğrenir. Kisi içi iletisimi etkili olarak devam eder ve gelişir.
- 3) Bebeklik donemi: 3-24 aylar. Baş, göz, el, gövde, parmak hareketlerinde gelişmeler devam eder. Yirmi dört’üncü ay icinde konuşma yoluyla iletisim başlar.
- 4) İlk çocukluk donemi: 2-5’inci yıllar. Bu dönemde bireyler arası iletisim gelişir. Ancak burada daha çok anababa, yakın akrabalarla bu ilişki oluşur.
- 5) İkinci çocukluk donemi: 6-18’inci yıllar. Karsi cinsten kimselerle birşeyler ve bireyler arası iletisim gelişir. Ayrıca grupların uyeleriyle iletisim başlar.

6) Yetiskinligin ilk donemi: 19-30'uncu yillar. Bu donemde her turlu karmaşik iletisim cesitleri gelismistir. Birey icinde degisik roller alma ve cesitli kurallara uyma zorunlugundadir. Bu donemde kendinden yukari yaslarla iletisim egemendir.

7) Yetiskinligin orta donemi: 30-45'inci yillar. Kendinden kucuklerle ve cocuklarla iletisimin en ileri oldugu donemdir. Duygulayici ve iletici rolunden dah buyuk sorumluluklar almaya gecis donemidir.

8) Yetiskinligin son donemi: 45-60'inci yillar. Bilgi edinme ve ogrenmenin yerine bilgi verme, ogretme, yonetme, yukmetme gecis yasanmaktadır. Bireylerin karar verici gruplar halinde icinde bulunduгу donemdir.

9) Emeklilik donemi: 65-80'inci yillar. Iktidari terketme ve karar vericilikten cekilme donemidir. Hayatin sonuyla ilgili filozofik dusuncelerin gelistirildigi donemdir. Olaylarin butun olarak ele alindigi ve degerlendirildigi donemdir.

10) Yaslilik donemi: 80 yildan sonrasi. Bu donemde ozellikle ilk anilara onem vererek gecmiste olanlar dusunulur.

11) Bu yazimizda iletisim nedir ve iletisim catismalari nedir genel hatlariyla bakmaya calistik. Gelecek sayimizda gorme engelli ve iletisim baslikli bir yaziyyla kendi dunyamiza daha yakindan bakacagiz. Sozlerimi bitirirken sunlari soylemek istiyorum; karsinizdaki kisi kim olursa olsun, hakkinda bir yargiya varmadan onu iyi anlayalim ve cok boyutlu dusunmeyi ihmal etmiyelim. Kisacasi karsidaki insanin ayakkabilarini giyerek birde o taraftan bakalim. Iste o zaman dunyaya ve insanlara bakismiz degisik bir boyut kazanacaktır.

evlilikte iletisim, aile ici iletisim, arkadasliklarda iletisim

Evlilikle birlikte kisilerin yasamlarinda bir cok degisiklikler olmaktadır. Evlilik yasantisiyla bekarlik rollerinden evlilik rollerine gecilmektedir. Aile yasaminin temelini esler arasindaki etkilesim ve iletisim olusturmaktadır. Esler duygusal olarak birbirlerine baglidir. Ayni evi paylasirlar ve alinan kararlarda birlikte sorumluluk alirlar. Dogal olarak evli ciftlerin arasinda cesitli nedenlerle sorumluluklarin paylasilmasi, cocuklarin yetistirilmesi vb. sorunlarda ortaya cikabilmektedir. Evlilikte ortaya cikan sorunlarin yogunlugu evlilik suresine ve kisilerin kisilik ozelliklerine gore farkliliklar gostermektedir. Mutlu esler birbirleriyle daha cok konusmaktalar ve iletisim kanallarini acik tutmakta daha fazla caba gostermektedirler. Mutsuz ciftler ise; birbirleriyle konusmak icin daha az zaman ayirmakta ve aralarinda cikan sorunlari cozmek yerine daha cok kacmayi tercih etmisleridr. Mutsuz ciftlerde olusan bosanmalarin en basta gelen sebebi ise ciftler arasinda yetersiz iletisim ve sorunlari yerinde cozememek gelmektedir.

Evlilikte iletisim ve evlilik doyumu arasinda neden sonuc iliskisinden daha cok karsilikli bir iliski soz konusudur. Evlilik doyumu iletisimi, iletisim de evlilik doyumunu etkilemektedir. Dolaysiya olabildigi kadar acik bir sekilde birbirlerinin duygularini paylasmanin, eslerin duygularinin ve sikayetlerinin dinlenmesinin, empatik olmanin yani karsinizdaki insanin duygularini anlamamin, saygili bir sekilde davranmanin evlilik doyumunu olumlu olarak etkilemektedir.

AILE ICI ILETISIM

lki birim arasinda birbirine iliskin mesaj alis-verisi diye tanimlanan iletisimin kurulamamasi, duygularin bastirilmasi ve sorunlarin cozumlenememesi anlamina gelir ki boyle bir aile ortami psikolojik acidan sagliksizdir. Cocuklugunda sabit ve koklu adetlere gore yetistirilmis anababalar, cocuklari bir problemle karsilastiklarinda kendi anababalarına takindiklari tutumlari benimserler. Bundan daha iyi bir yolu ogrenmeye firsatlari olmadigindan kendi anababalarinin yapmis olduklari hatalari tekrarlarlar. Annebabalarindan ogut isitmis olanlar kendi cocuklarına da ayni sekilde nasihat etmeye ve onların problemlerini cozmede bu sekilde yardimci olmaya egilimlidirler. Anababaların çocuklarına karsi iletisim bicimlerini gozden gecirdigimizde anababaların problemi olan çocuklarına karsi davranislari dinlemek degil, konusmak, ogut vermek seklinde oldugnu gormekteyiz. Bu anababalar cocugu birseyler soyleme geregi duyarlar. Etkili anababa olmanin amaci

anababaların biraz susup dinlemeyi öğrenmelidir. Kendisinin dinlendiğini hisseden çocuk daha sağlıklı ve kendine güvenli yetişecektir.

AİLE İÇİ İLETİŞİM VE ARKADAŞLARLA İLETİŞİM

Aileye ilişkin pek çok özellik arkadaşlığı da etkilemektedir. Anababanın varlığı, yokluğu, kardeşlerin cinsiyeti, annenin çalışıp çalışmaması gibi özellikler arkadaşlıkların üzerinde etkili olmaktadır. Ayrıca aile bozulmalarının, aile içi çatışmaların arkadaşlıkları olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Arkadaşlar konusunda anababanın güc uygulayıcı tavrı açıklama yapmayla birlikte görüldüğü zaman gencin arkadaşlıklarında önemli zedelenmeler görülmekte, yani reddedici ve baskıcı anababa tutumları arkadaşlıklara müdahale ettiklerinde sonuç yıkıcı olmaktadır. Çocuklukta ya da gençlik döneminde arkadaşlarınca kabul edilen çocuklar ileride daha başarılı olmakta ve kendilerine olan güvenleri daha çok olmaktadır. Tabii ki çocuğumuzun seçtiği arkadaşlar hakkında bilgi edinmek en doğal hakkımızdır. Ancak bu bilgi edinme süresince çocuğu ya da genci incitmeye özen göstermemiz gerekmektedir. Arkadaşlık ederek, ikna ederek yapılan anababa davranışları, çocuğun anababasının isteklerine uyum göstermesine, tehdit ederek ve sevgi esirgeyerek yapılan anababa davranışlarının çocuğun anababasının isteklerine uyum göstermemesine ya da anababa varken isteklere uymasına yokken yine kendi bildiği gibi yapmasına neden olmaktadır.

Arkadaşlık ilişkilerinde sağlıklı bir iletişim kurabilmek için şu durumlar önem taşımaktadır: Fiziksel yakınlık, fiziksel görünüş, kişisel benzerlik veya tamamlayıcılık, karşılıklı olumlu yaklaşım. Fiziksel yakınlık arkadaşlık kurulabilmesi için gereken şartların başında gelir. Her şeyden önce kişilerin birbirilerini görüp, hissedebilecek, konuşmalarına izin verecek olanakların olabilmesi için belli bir fiziksel yakınlığa ihtiyaç vardır. Fiziksel görünüş ikinci sırada yer almaktadır. Çünkü kişi yeni tanıştığı bir grup insan arasından ilk olarak görünüşünden hoşlandığı kişilerle arkadaş olmak ister. Kişisel benzerlik arkadaşlığın kurulmasında ve sürdürülmesinde önemli bir unsurdur. Çünkü benzerlik kişiye yaşam tarzının ve düşüncelerinin doğru olduğu izlenimini verir. Karşılaştığı bir problemde kendisi gibi olanların onu daha iyi anlayacağını düşünür. Ama bu durum her zaman olumlu sonuçlar doğurmayabilir.

Kişiler sağlıklı bir yaşam sürdürebilmeleri için kesinlikle iletişim kurmaları gereklidir. İletişimi engellenmiş insanlar da daha önceden görülmemiş psiko-patolojik hastalıklar görülmektedir.

Sonuç olarak sunları söylemek istiyorum. Öncelikle yaşadığımızı farketmemiz gerekmektedir. Acaba geri kalan günlerimizi mi tamamlıyoruz yoksa insanlık için bir şeyler yapmak için mi yaşıyoruz. Bu sorulara yanıt vermek öyle düşünüldüğü gibi kolay değil. Örneğin bir deneme yapalım. Şu anda bir şeyler düşünün ve lütfen bu düşünme sırasında okumayı durdurun.

Evet yeniden merhaba. Eğer yanılmıyorsam büyük bir çoğunluğumuz ya geçmişteki güzel bir anı veya hoş olmayan bir anı düşündük. Ya da gelecekte neler yapacağımızı, tatilde nereye gideceğimizi, ay sonunu nasıl geçireceğimizi düşündük. Ancak şu an ben yaşıyorum ve mutluyum diyebilen kaç kişi oldu bilemiyorum. Eğer dediyeniz ne mutlu size. Çünkü anın tadını çıkarıp bir takım isteklerimizi ertelemekten yaşamak ya da onları bir düzene sokmak kendimizle olan iletişimizi daha sağlıklı kılacak ve hayata bağlılığımızı daha da artıracaktır. Bir sabah kalkınca önce kendinize sonra odanıza daha sonra evdekilere merhaba demeyi esirgemeyin. Sokaga çıktığınızda ağaçlara, ilk karşılaştığınız merhaba demeyi esirgemeyin. Siz bu coşkunluğu gösterirseniz inanın o gün sizin için daha çekilir ve yaşanabilir bir hale gelir.

Butun güzelliklere kocaman bir merhaba...

Kaynak Site: İsmail KIRBAS ile Web Sitesi Tasarımı <http://www.kirbas.com>

Belge Adresi: www.kirbas.com/index.php?id=273